

падп. друкарні ў 1972 у в. Альбінск і Дэвесніца Акіябрскага р-на ўстаноўлены мемар. дошкі, на в-ве Добры і ва ўрочышчы Дэвесніца адноўлены 3 партыз. зямлянік, устаноўлена мемар. пліта.

Раман Мачульскі.

МІНСКІ ПАПДПÓЛЬНЫ АБКÓМ ЛКСМБ у Вялікую Айчынную вайну. Створаны *Мінскім падпольным абкомам КП(б)Б* і дзейнічаў пад яго і ЦК ЛКСМБ кіраўніцтвам з 26.6.1943 да ліп. 1944. Сакратары: С.І.Пармон, П.Е.Папоў, Я.М.Канаплін (з 15.9.1943). Базіраваўся ў партыз. фарміраваннях Мінскай вобл., у асн. у Любанскім р-не. Узначальваў дзейнасць падп. Барысаўскага, Мінскага, Слуцкага міжрайкомаў, Барысаўскага, Мінскага, Мінскага Паўд. гаркомаў, 3 гарадскіх і 21 сельскага райкомаў ЛКСМБ, 536 падп. тэрытарыяльных, 900 пярвічных камсам. арг-цый у партыз. фарміраваннях (каля 20 тыс. камсамольцаў). Друкаваныя органы — газ. «Чырвоная змена» і «Сталінская моладзь». Да стварэння абкома камсам.-маладзёжным падполлем вобласці кіравалі Мінскі падп. абком КП(б)Б, апэратыўная група Мінскага абкома ЛКСМБ, потым Мінскі абком ЛКСМБ (дзейнічаў у жн. 1942 — сак. 1943 у прыфрантавай паласе), з ліп. 1942 — Барысаўскі, Мінскі, Слуцкі міжрайкомы ЛКСМБ, з вер. 1942 — група ЦК ЛКСМБ на чале з К.Т.Мазуравым, з ліст. 1942 — упаўнаважаны ЦК ЛКСМБ па Мінскай вобл., сакратар ЛКСМБ абкома ЛКСМБ Пармон. М.п.а. ЛКСМБ увекавечаны ў мемар. комплексе *Зыслаў. Рыгор Шавяла.*

МІНСКІ ПАПДПÓЛЬНЫ КАМІТЭТ КП(б)ЛІБ у грамадзянскую вайну. Дзейнічаў з канца жн. 1919 да 11.7.1920 пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)ЛІБ. Старшыня к-та К.Ю.Гедрыс, чл. С.Куляшынскі, П.Вараб'ёў, В.Матусевіч; са снеж. 1919 старшыня М.Дзёмба (парт. псеўд. Ян), чл. Ю.Крваўніцкі (Э.Кундзіч, Максімовіч), Я.Рывес. З кастр. 1919 выконваў функцыі краявога парт. цэнтра, кіраваў дзейнасцю Барысаўскай, Гродзенскай, Ігуменскай, Маладзечанскай, Нясвіжскай, Слуцкай падп. арг-цый. Ва ўмовах тэрору польск. акупантаў стварыў парт. ячэйкі ў прафсаюзах металістаў, будаўнікоў, дрэваапрацоўшчыкаў, друкароў, чыгуначнікаў, швейнікаў, камуніст. групы ў частях польск. войск. У вер. 1919 Мінская падп. камуніст. арг-цыя налічвала 100 чал. Члены к-та неаднаразова былі арыштаваны (кастр. 1919, крас. 1920), але к-т аднаўляў дзейнасць. Меў друкарню, выдаваў лістоўкі, распаўсюджаў газ. «Правда», «Звезда», «Жизнь национальностей», «Коммунист», «Савецкая Беларусь» і інш. Пад яго кіраўніцтвам ў ліст. 1919 на прадрывах Мінска адбыліся забастоўкі. Калі акупац. ўлады ліквідавалі прафсаюзы, к-т у студз. 1920 стварыў падп. прафсаюзы, якія аб'яд-

ноўвалі 4 тыс. рабочых. 3 партыз. атрадаў С.С.Плашчынскага, В.П.Пагірэйчыка, І.В.Маслякі, М.Згіроўскага, А.Раманоўскага, дукорскіх партызан сфарміравана Мінская раённая паўстанцкая арг-цыя (нач. штаба упаўнаважаны ЦК КП(б)ЛІБ В.Ф.Шаранговіч). Пад кіраўніцтвам к-та ў чэрв.—ліп. 1920 (у перыяд баёў на Зах. фронце) партызаны і рабочыя дружны ўзрывалі склады, воінскія эшалоны, грамілі гарнізоны, разбуралі камунікацыі, вывелі са строю чыг. лініі на Вільню, Баранавічы, Жлобін, Барысаў. 3 вызваленнем Мінска (11.7.1920) к-т выйшаў з падполля і ўзначаліў аднаўленне сав. улады. Спынiў дзейнасць у ліп. 1920, калі стаў дзейнічаць Мінскі губком партыі.

Мікалай Сташкевіч.

МІНСКІ ПАПДПÓЛЬНЫ МІЖРАЙ-КОМ КП(б)Б. Створаны ЦК КП(б)Б 11.8.1942, дзейнічаў з 3.10.1942 да 18.9.1943. Сакратары: І.П.Паромчык, І.Л.Сацункевіч; члены: С.Л.Балабуткін, Р.А.Молчан, Паромчык. Асн. месца базіравання — лес на ПнЗ ад в. Раваніцкая Слабада Чэрвеньскага р-на. Міжрайком кіраваў патрыят. падполлем і партыз. рухам на тэр. Дзяржынскага, Заслаўскага, Мінскага, Пухавіцкага, Рудзенскага і Чэрвеньскага р-наў, фарміраваў і зацвярджаў падп. райкомы, накіроўваў работу *Мінскага падпольнага міжрайкома ЛКСМБ.* Займаўся пытаннямі актывізацыі баявой дзейнасці партыз. атрадаў, арганізацыі на іх базе брыгад, стварэння падп. парт. арг-цый. Сумесна з падп. райкомамі КП(б)Б стварыў у раёнах зону дзейняй некалькіх друкарняў і забяспечыў выпуск газет і лістовак. У 1942 паводле рашэння міжрайкома парт. арг-цыі партыз. атрадаў стварылі 46 агітлектываў. Пасля выканання сваіх функцый ліквідаваны ЦК КП(б)Б. У гонар міжрайкома каля в. Раваніцкая Слабада пастаўлена стэла (1955), на месцы яго базіравання створаны мемар. комплекс «Разгром» (1982—84).

Аляксей Літвін.

МІНСКІ ПАПДПÓЛЬНЫ МІЖРАЙ-КОМ ЛКСМБ. Створаны ЦК ЛКСМБ, дзейнічаў з 18.7.1942 да 22.11.1943 пад кіраўніцтвам *Мінскага падпольнага міжрайкома КП(б)Б і Мінскага падпольнага абкома ЛКСМБ* (з 26.6.1943). Сакратары: Я.І.Пукін, С.А.Пілатовіч; члены: А.М.Бадзязіна, Л.Г.Гайдучонак, П.Ф.Патоцкая, Пілатовіч, М.П.Саламацін. Базіраваўся ў партыз. фарміраваннях Мінскай зоны. Кіраваў камсам.-маладзёжным падполлем у Дзяржынску, Мінску, Дзяржынскім, Заслаўскім, Мінскім, Пухавіцкім, Рудзенскім і Чэрвеньскім р-нах.

МІНСКІ ПАПДПÓЛЬНЫ РАЁННЫ КАМІТЭТ РКП(б) у грамадзянскую вайну. Дзейнічаў з 28 лют. да снеж. 1918 пад кіраўніцтвам Паўн.-Зах. абл. к-та РКП(б). Старшыня Б.З.Райцэс, сакратар А.М.Крыніцкі (Бампі), чл. Я.Ф.Пярно, А.С.Славінскі, Л.І.Стронгін, Э.С.Русецкі, Ш.Ш.Хо-

даш, І.Янюсас і інш. Ахопліваў Мінск, Ігуменскі, Ашмянскі, Вілейскі, Навагрудскі, Слуцкі, Барысаўскі пав. Кіраваў дзейнасцю Забір'еўскай (старшыня к-та А.К.Залескі), Кайкаўскай (Е.М.Баранаў), Слуцкай (А.М.Вендраў), Барысаўскай, Ігуменскай і Нясвіжскай падп. падраённых арг-цый (да 2 тыс. камуністаў). Арганізоўваў і ўзначальваў партыз. рух і вёў прапаганду сярод ням. салдат. Выкарыстоўваў легальныя сродкі для паліт. работы сярод працоўных. Крыніцкі, Райцэс, Ходаш уваходзілі ў Цэнтр. бюро прафсаюзаў Мінска. 1.5.1918 к-т арганізаваў у Мінску дэманстрацыю, 15.7.1918 правёў 1-ю падп. канферэнцыю камуністаў Мінскага р-на, якая прызнала гал. задачай разгортванне ўзбр. барацьбы супраць акупантаў.

Мікалай Сташкевіч.

МІНСКІ ПЕДАГАГІЧНЫ ІНСТЫТУТ Засн. ў 1922 як пед. ф-т БДУ, з 1931 Бел. дзярж. вышэйшы пед. ін-т. З 1935 Мінскі пед. ін-т (3 ф-ты: сацыяльна-эканамічны, літ.-лінгвістычны, педолагапедагагічны). З 1993 — Бел. дзярж. пед. ун-т (БДПУ), з 1995 імя М.Танка. Да Вял. Айч. вайны падрыхтаваў каля 4 тыс. пед. работнікаў. У 1944 аднавіў работу ў складзе 5 ф-таў. За галы існавання падрыхтаваў больш за 120 тыс. спецыялістаў. У 1997/98 навуч. г. ф-ты: фізічны, матэматычны, прыродазнаўства, гістарычны, бел. філагалогіі і культуры, рус. філагалогіі, сацыяльнай педагогікі, практычнай псіхалогіі, дэфекталагічнай, педагогікі і метадыкі пач. навучання, дашкольнага выхавання, муз.-пед., нар. культуры, дауніверсітэцкай падрыхтоўкі і прафес. арыентацыі моладзі. Навучанне дзённае, вячэрняе і завочнае. 63 кафедры, 1960 выкладчыкаў, у тл. 102 праф. і дактары навук, 620 дацэнтаў і канд. навук. 14 тыс. студэнтаў вучацца па 52 спецыяльнасцях і спецыялізацыях. Аспірантура з 1934, дактарантура з 1992. З 1993 рыхтуе бакалаўраў, з 1994 — магістраў. Кірункі навук. даследаванняў: педагогіка і псіхалогія вышэйшай школы; метадалогія, тэорыя і сучасныя тэхналогіі выхавання; развіццё школы, дашкольнай адукацыі і пед. адукацыі; культура і нац. свядомасць; інфармацыйныя тэхналогіі ў навуч. працэсе пед. ВНУ і школ; праблемы экалагічнай адукацыі; сац.-эканам., паліт. і культ. развіццё Беларусі; узаемазвязь і тыпалагічныя адпаведнасці рус. і бел. літаратуры ў ўключэнне іх у кантэкст сусв. літаратуры; узагагачэнне і захаванне генафонду на аснове павышэння біял. патэнцыялу раслін; вывучэнне жыццельнага свету запаведных і ахоўных тэр. Беларусі і інш.

Дзейнічаюць студэнцкія творчыя лектывы: нар. студэнцкі тэатр чыталынкаў «Жывое слова», нар. ансамбль пымбалістак «Вярба», аркестр вакальна-інструментальнай музыкі «Спадчына», нар. студэнцкі тэатр «Мы», фальклорны ансамбль «Ярыца», аркестр нар. інструментаў і інш.

Васіль Бондар.